

PROJECTE INTEGRAL DE COEDUCACIÓ (PIC)

PFI 2019-2020

ÍNDEX

Introducció_____	3
Retorn de la intervenció amb el professorat _____	5
Objectius_____	5
Continguts i metodologia _____	6
Sessions _____	7
Valoració del PIC per part del professorat _____	13
Valoració des de Cúrcuma _____	14
Retorn de la intervenció amb l'alumnat _____	14
Objectius_____	14
Sessions _____	15
Valoració de Cúrcuma en relació als objectius principals del PIC	18

Introducció

El Projecte Integral de Coeducació (PIC) es va dur a terme durant el primer trimestre i part del segon del curs escolar 2019/2020 de forma simultània a tres instituts de Secundària de Palau-Solità i Plegamans: Escola Marinada, INS Can Periquet i INS Ramón Casas i Carbó i, a més, al PFI del municipi. Aquest projecte promou la perspectiva de gènere i la coeducació en la mirada del professorat, de les famílies i de l'alumnat amb l'objectiu de guanyar eines i recursos a l'hora d'identificar dinàmiques discriminatòries i abordar-les en les seves tasques educatives i/o en les seves relacions.

Des de Cúrcuma, l'entitat a càrrec d'implementar el PIC, pensem que fomentar un model de centre coeducatiu passa per comprendre el marc socio-polític en el qual vivim, ja que aquest condiona la socialització i el comportament que s'espera de cada persona. Per aquesta raó, el PIC posa al centre la transformació educativa i personal per caminar cap a un model d'escola més igualitària i més inclusiva, que aculli i celebri la diversitat.

Els objectius principals del PIC són:

- Conèixer els mecanismes de construcció social de la identitat i l'expressió de gènere i la orientació sexual.
- Detectar estereotips i prejudicis sexistes, lesbòfobs, homòfobs i trànsfobs.
- Conèixer els mecanismes bàsics que permeten les violències masclistes i la seva reproducció en el marc educatiu.
- Identificar situacions en l'àmbit educatiu on es donen dinàmiques de discriminació cap a les persones LGTBIQ.
- Crear un clima de suport entre l'alumnat que es repliqui a mesura que s'avança en el procés pedagògic.

- Mostrar referents alternatius als models hegemònics.

En concret, el Projecte Integral de Coeducació (PIC) que s'ha dut a terme l'escola Marinada durant el primer trimestre i primer mes del segon del curs escolar 2019-2020 ha consistit de les següents intervencions:

- ✓ **Formació al professorat:** 3 sessions d'una hora i mitja amb el professorat.
- ✓ **Intervenció amb l'alumnat:** 2 sessions de dues hora i una obra de teatre fòrum d'una hora i mitja amb cada grup-classe.

CÚRCUMA

El present informe inclou una descripció narrativa del projecte, valoracions sobre les diferents intervencions realitzades i sobre l'impacte del projecte en general. A continuació presentem les formacions realitzades amb el professorat, així com una breu valoració sobre el seu desenvolupament. El següent apartat es centra en les intervencions fetes a les aules. Després s'inclou un apartat sobre les sessions informatives realitzada amb les famílies. Per últim,

el document presenta una justificació de l'equip de Cúrcuma que aborda els objectius que s'havien plantejat i com s'han treballat.

Retorn de la intervenció amb el professorat

Durant el PIC es va realitzar un procés de formació amb el professorat del PFI en la qual cada mestre/a va assistir a 3 sessions de formació i va haver d'incorporar pràctiques coeducatives a l'aula. A més a més, les tutores i els tutors de cada curs -on vam realitzar 3 sessions amb l'alumnat van realitzar observacions de les intervencions de Cúrcuma a les aules.

Objectius

L'objectiu general de les formacions amb el professorat era incorporar la perspectiva de gènere a través de la coeducació en les pràctiques docents per tal d'erradicar les violències de gènere. Aquest objectiu general es va abordar a través dels següents objectius específics:

- ✓ Comprendre la problemàtica de les violències de gènere, la seva arrel en la socialització de gènere i els seus mecanismes de transmissió.
- ✓ Saber detectar violències de gènere en l'entorn educatiu i cercar estratègies per superar-les.
- ✓ Saber detectar i distingir les pràctiques coeducatives de les discriminatòries.
- ✓ Explorar la pròpia socialització en el gènere i detectar estereotips internalitzats.

- ✓ Revisar la pròpia pràctica docent i del centre per tal de detectar pràctiques que no fomenten la coeducació i incorporar estratègies per a transformar-les.
- ✓ Comprendre la diferència entre l'escola coeducativa i l'escola mixta, i treballar per a que les escoles promoguin l'erradicació de les violències de gènere.
- ✓ Promoure l'apreciació de la diversitat i l'empoderament personal com a riquesa per tota la comunitat educativa: alumnat, professorat, personal PAS i familiars.

Continguts i metodologia

Les formacions amb el professorat es van dissenyar per poder abordar els següents continguts:

- ✓ Conceptes bàsics per a comprendre les desigualtats de gènere i els mecanismes de reproducció d'aquestes desigualtats:
 - Socialització i gènere (sexe, identitat de gènere, expressió de gènere, orientació sexual).
 - Violències masclistes (patriarcat, cis, heteronormativitat, sexisme).
- ✓ Coeducar per guanyar llibertat
 - Coeducació. En què consisteix?
 - Presa de consciència d'una mateixa i de l'entorn per coeducar.
 - La gestió de les emocions per prevenir les violències de gènere.
 - Anàlisi de material, continguts i espais didàctics: currículum ocult i manifest.
 - Incorporació i presentació d'estratègies i recursos educatius per a millorar les pràctiques coeducatives.
 - Observacions de les intervencions de Cúrcuma: anàlisi de la pràctica.

Les tres formacions que es van realitzar amb l'equip docent, durant el transcurs del projecte, estaven pensades per permetre que el professorat anés incorporant la mirada coeducativa per poder realitzar les seves tasques educatives amb les ulleres de la perspectiva de gènere posades. Per aquesta raó, les formacions amb el professorat es van intercalar amb les tres intervencions que Cúrcuma va realitzar amb l'alumnat.

Les formacions van ser fonamentalment pràctiques, partint de la premissa que totes les persones estem immerses en un context de violències masclistes i, per tant, som potencials agents de canvi. La metodologia de les sessions va incloure dinàmiques vivencials, discussions en petit i gran grups entorn a la implementació de les estratègies proposades i de les observacions fetes, presentacions teòriques acompanyades de recursos audiovisuals i finalment la presentació de recursos i estratègies coeducatives.

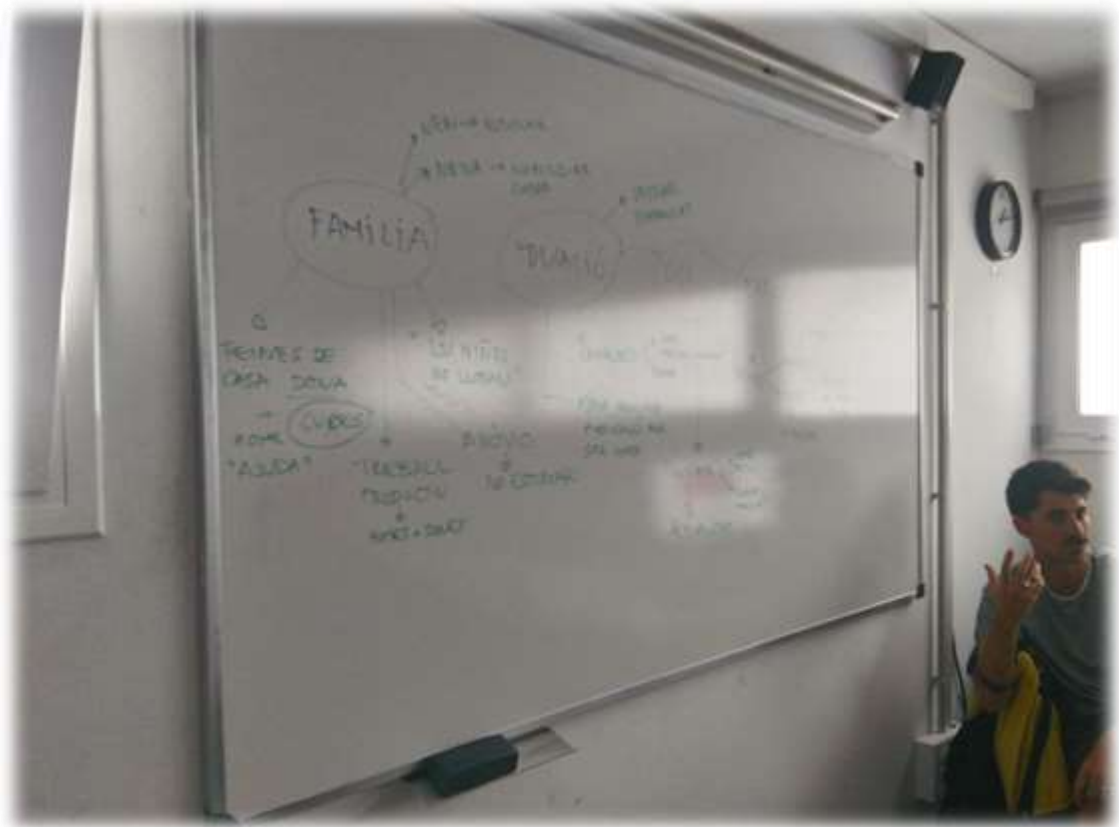
Sessions

Per tal de treballar aquests objectius es van realitzar tres sessions de formació d'un hora i mitja cada una, en la que van participar un total de 4 persones (2 dones i 2 homes).

La **primera** sessió anomenada "**Introducció a la perspectiva de gènere i mirada coeducativa**", es va realitzar el 13 de setembre de 2019. A través de reflexions personals, dinàmiques de grup, de recursos audiovisuals, d'explicacions teòriques i rol playing, vam treballar la socialització de gènere, les violències de gènere i vam introduir algunes habilitats i recursos per incorporar la coeducació a les aules insistint en la importància de l'expressió de les emocions.

Vam fer una dinàmica per identificar mandats de gènere. Algunes persones identificaven amb més facilitat, mentre que d'altres no se sentien del tot reconegudes amb la majoria de mandats. Tot i així, vam aconseguir fer un mapa força complet, on va destacar molt el tema de les cures com a espai

femení i també la divisió de carreres i professions a l'àmbit laboral. També vam parlar de la sexualitat i els dobles barems per homes i dones. La sessió va ser altament participativa.

Així mateix, durant aquesta sessió es van donar les indicacions per a observar la primera sessió de Cúrcuma amb l'alumnat i es va deixar també com a deures identificar alguna situació viscuda en la que el professorat s'hagi sentit "atacat" o hagi presenciat un "atac" entre l'alumnat i no hagi sabut com reaccionar.

La **segona sessió de formació** es va dur a terme el dia 21 de novembre de 2019. Vam començar amb els deures que els havíem posat a la sessió anterior: identificar algun atac que haguéssin viscut o que haguéssin presenciat. Van sortir uns quants "atacs":

- Quan utilitzen llenguatge sexista per relacionar-se entre ells/es, sobretot quan es refereixen a la sexualitat: “te la has follado” “te la has chuscado” “puta”. Intervenim? Com?
- Relacions de parella dins de l’aula on identifiquem comportaments masclistes.
- Tracte despectiu cap a una docent dona.
- Llenguatge homòfob dins de l’aula: “marica”
- Posar límits a un/a alumne que ocupa molt espai.
- Un atac concret en el que un dels docents va ser acusat de racista per part d’un alumne que es va presentar a fer un projecte (molt important per tot el grup) sense la roba adequada. Hi havia una relació propera entre el docent i l’alumne. La resposta davant el passotisme i l’acusació de racisme va ser expulsar a l’alumne. Com posem límits? Com gestionem aquestes situacions? Especialment quan ja hem arribat a un moment de saturació i cansament
- Un altre atac concret es dona quan una de les docents rep un comentari sexista per part d’un alumne amb el que també tenia una relació propera “hoy no has venido servida”. La docent es va sentir atacada per ser dona. Ella va parlar de la seva autoritat i va buscar al tutor/coordinador del grup per resoldre el conflicte.

La **segona** sessió, anomenada **“Habilitats i recursos per incorporar la perspectiva coeducativa a les aules”**, es va realitzar el 21 de novembre del 2019. Aquesta formació va iniciar compartint el que havia ocorregut durant la primera sessió amb l'alumnat, ja que ninguna

persona del professorat havia observat la sessió. Alguns dels elements que es van destacar van ser:

- o Hi havia noies molt empoderades.
- o Van identificar molt bé els estereotips de gènere, millor que a altres classes d'institut. Es nota que és un tema que els interessa.
- o Una noia va compartir la seva història de bullying i la mort del seu pare.
- o Un altre noi, que no encaixa en els estereotips, va compartir la seva història i va demanar ajuda al grup.

Després es va posar en comú la tasca que s'havia deixat en la sessió anterior. Van sortir “atacs” relacionats amb llenguatge sexista i homòfob utilitzat entre l'alumnat, relacions de parella tòxiques dins de l'aula, “atac” cap a una docent pel fet de ser dona, com posar límits a un alumne que ocupa molt l'espai i acusacions de racisme cap al professorat.

Durant la última part de la sessió, es va fer una presentació teòrica sobre l'escola coeducativa i la diferència entre el currículum ocult i el currículum manifest. La receptivitat de l'equip docent va ser molt positiva, ja que hi havia molta obertura a reflexionar sobre quins elements de la pràctica docent poden estar reproduint el sexisme i masclisme. A partir d'aquesta presentació

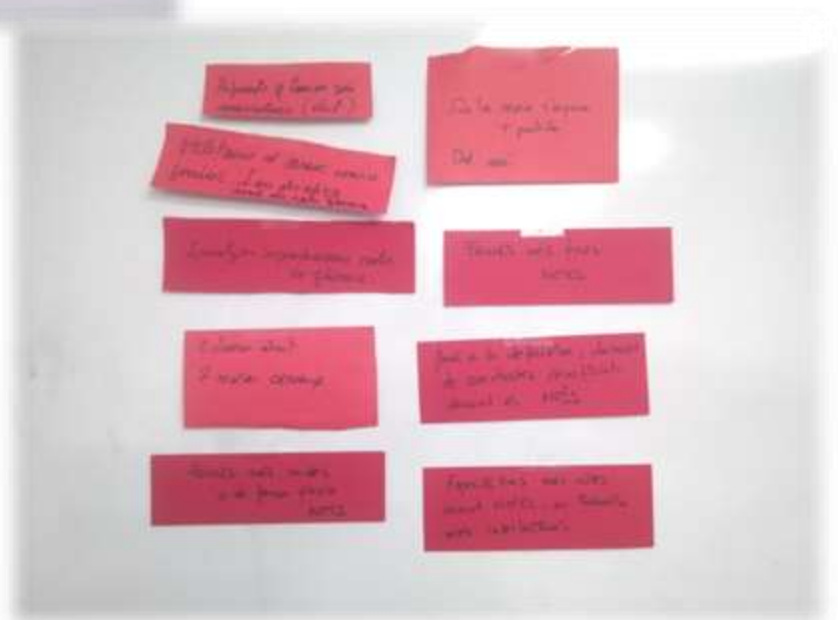
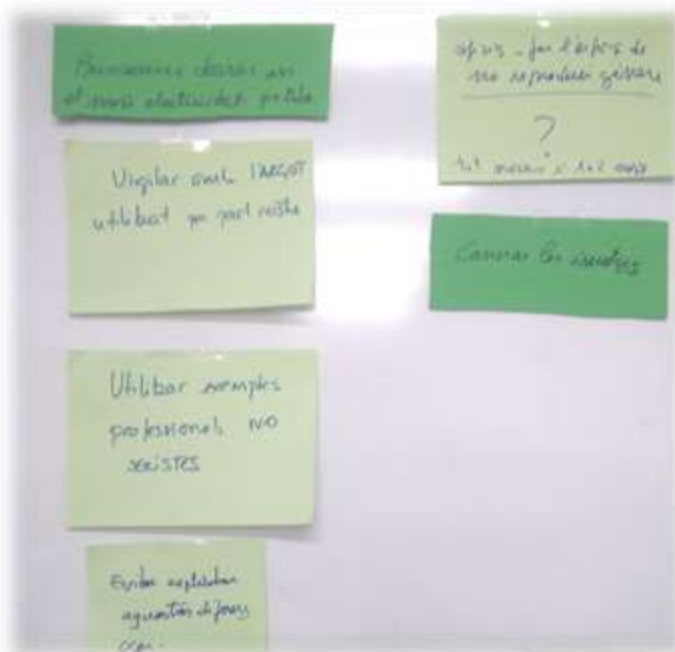
es va demanar al professorat que de cara a la propera formació identifiquessin algun element del currículum ocult expressats a través del material i espais didàctics, i pensessin en com corregir-lo en clau coeducativa.

La tercera sessió, anomenada **“Dibuixant línies de treball per fomentar les pràctiques coeducatives i l’erradicació de les que són discriminatòries”**, es va realitzar el 12 de desembre del 2019. Aquesta sessió de tancament la vam iniciar repassant el què havia ocorregut a la segona i tercera intervenció amb l’alumnat.

Després vam passar a treballar els elements del currículum ocult que estan present a la seva pràctica educativa i a la del centre. Alguns dels elements que

s’identifiquen del **currículum ocult** són:

- ✓ Els referents que tenim són masculins (en electricitat)
- ✓ Utilitzem el masculí com a genèric.
- ✓ Quan parlem d’oficis reproduïm el gènere estereotipat.

- ✓ Les imatges que utilitzem reproduïen els rols de gènere.
- ✓ Els/les docents que imparteixen cada classe també reproduïen la “marca de gènere” dels cursos.
- ✓ Per fer les feines més rudes i que requereixen força física busquem als alumnes. Per les feines més “fines” busquem a les noies.
- ✓ Tenim diferents expectatives sobre nois i noies.
- ✓ Estic més a la defensiva quan em relaciono amb els noies.
- ✓ De les noies tinc expectativa de que tinguin millor rendiment acadèmic.

Algunes de les **estratègies** que s’identifiquen per incloure la **mirada coeducativa** són:

- ✓ Canviar les imatges que utilitzem.
- ✓ Buscar referents alternatius (dones per feines més “masculinitzades” i homes per feines “feminitzades”)
- ✓ Utilitzar exemples professionals no sexistes
- ✓ Vigilar amb el vocabulari que utilitzem

Des de Cúrcuma vam compartir un recull de pràctiques coeducatives per seguir incorporant durant la pràctica docent.

Finalment, vam tenir un petit espai per poder fer una avaluació. Les quatre persones del PTT van compartir que han gaudit molt de les formacions, que els ha donat (o recordat) una mirada diferent. En concret, un dels docents comenta que de cara al proper any vol estudiar un posgrau d’intel·ligència emocional. Altres parlen de com han incorporat alguns d’aquests elements també a la seva vida personal.

Valoració del PIC per part del professorat

Per tal de conèixer la valoració del professorat, es va demanar el professorat omplís un formulari d'avaluació sobre les formacions. El 50% de les persones que van participar a les formacions van respondre el formulari.

La **valoració general** de la formació per part del professorat va ser molt positiva. També la valoració sobre els continguts de la formació com l'impacte que les formacions han tingut en la pràctica docent del professorat va ser molt favorable. La valoració que el professorat fa sobre la **facilitació de la formació** i sobre la manera en que els continguts han estat abordats és altament positiva.

Així mateix, expressen que han guanyat **eines, estratègies i/o habilitats** útils i transferibles a la seva pràctica docent. El professorat menciona que ha incorporat a la seva pràctica docent part dels continguts i temes abordats durant la formació amb Cúrcuma. En concret, mencionen que ara intenten utilitzar el llenguatge inclusiu de forma generalitzada i sobretot quan s'adrecen a l'alumnat. També mencionen ser més curoses en els exemples que utilitzen per no reproduir el masclisme i el sexisme. Per últim, identifiquen canvis en les respostes que donen a les actituds i comportaments dels alumnes, incorporant l'escolta activa i l'empatia.

Algunes **propostes de millora** que el professorat identifica són:

- ✓ Millorar l'adequació de les dates i horaris de la formació.
- ✓ Fer una sessió conjunta entre professorat i alumnat, tot i les dificultats organitzatives degudes a les peculiaritats del programa.

Valoració des de Cúrcuma

L'equip docent del PTT va tenir una participació molt alta durant tot el procés de formació. En tot moment va demostrar un interès molt elevat sobre la temàtica i durant totes les sessions va participar activament, fent preguntes, expressant dubtes, compartint observacions i recursos. A la vegada, va demostrar molta obertura per poder re-pensar les pròpies pràctiques des de la mirada coeducativa. La nostra valoració és que hi va haver una evolució durant tot el procés, que demostra el compromís de les 4 persones participants a revisar-se i a incloure noves perspectives que ajudin a millorar la pràctica docent.

Retorn de la intervenció amb l'alumnat

Durant el PIC es van realitzar tres sessions amb l'alumnat de secundària, les quals tenien els objectius següents:

Objectius

- ✓ Prevenir les dinàmiques de violències i assetjament entre l'alumnat.
- ✓ Erradicar les dinàmiques de discriminació per raó de gènere.
- ✓ Detectar estereotips i prejudicis sexistes, lesbòfobs, homòfobs i trànsfobs.
- ✓ Identificar situacions de l'àmbit educatiu on es donen dinàmiques de discriminació cap a les persones LGTBIQ.

- ✓ Crear un clima de suport entre l'alumnat que es repliqui a mesura que s'avança en el procés pedagògic.

Sessions

Sessió 1: "Enredant el gènere"

- Prevenció de les violències masclistes.
- Identificació de com els estereotips de gènere limiten la llibertat personal i la qualitat de vida.
- Foment de la inclusió de la diversitat tot presentant referents alternatius als estereotips de gènere.
- Expressió de les emocions.

Sessió 2: "Històries d'Alba i Manu"

- Marc contextual de les violències de gènere i el sistema patriarcal.
- Estratègies d'*empoderament* i de resposta envers l'assetjament sexual als espais públics tant a nivell individual com col·lectiu (compartir experiències i estratègies d'autodefensa feminista).
- Cànon estètics, homofòbia, "sexpreading", agressions sexuals, límits, assertivitat.

Sessió 3: "Espai de reparació grupal i pràctiques restauratives"

- Generar processos de reparació que generin nous patrons de relacions dins l'aula.
- Donar suport a aquelles persones que hagin pogut patir discriminacions en el passat o en l'actualitat.
- Reflexionar al voltant de la manera de relacionar-nos com a grup en relació, especialment, amb el sexisme i l'homofòbia.

Primera sessió

La **primera sessió** ens ha servit per conèixer la dinàmica del grup i introduir el marc teòric sobre sistema sexe gènere. És un grup molt mogut però des de la presentació de l'activitat ens comenten que són temes que els hi interessin. Les noies estan més atentes que els nois i a ells se'ls hi ha de demanar un parell de vegades que estiguin pel tema. A partir del sistema sexe gènere proposem una activitat de detecció de mandats i estereotips de gènere. L'alumnat participa amb moltes ganes i omplen la pissarra molt ràpidament. Reconeixen, especialment les noies, com els mandats de gènere han condicionat la seva vida. Hi ha una noia (la Meri) que exposa obertament tot el que ha patit al llarg de la seva vida, no només en el marc familiar, sinó com els grups dels quals ha format part l'han tendit a insultar-la pel seu cos. La resta de la classe escolta atentament el seu testimoni, ningú riu. Hi ha una altra noia que explica que ella també ha patit discriminació tot i tenir un cos "normal". Hi ha un noi (David) que aprofita per explicar que ell gairebé mai ha tingut amics.

Els testimonis de les joves ens són útils per començar a treballar amb el sistema de relacions dins l'aula posant-lo en relació amb el sistema sexe gènere i els mandats que s'hi desprenen. Dit d'una altra forma, aprofitem per connectar el que està passant a l'aula amb la normativitat social. Quan introduïm el tema del sexpreading hi ha persones que no saben identificar a què ens referim. Una de les noies explica que és quan s'envien fotos sexuals sense permís. Tota l'aula sencera coneix més d'un cas d'aquest tipus i s'intueix que a la mateixa aula hi ha una noia que n'ha patit. Expliquem perquè relacionem la violència masclista amb el sexpreading i què podem fer individualment i com a grup. Alguns nois diuen que les noies també fan aquest tipus de coses. Compartim estadístiques per veure com realment hi ha un % molt baix de fotos d'homes que són compartides.

Segona sessió

La **segona sessió** es duu a terme fora de l'aula, ja que venen al teatre a participar del teatre-fòrum "Històries d'Alba i Manu". Durant l'execució de

l'obra hi ha prou silenci tot i que en algun moment un grupet de nois riuen molt entre ells. Quan acabem les dues escenes el grup està totalment en silenci. Tothom afirma que les dues escenes mostrades són coses que passen a la vida quotidiana. Les noies afirmen que el tema del cos és el que més afecta a la seva autoestima i hi ha un noi que també diu que pel fet d'estar "gordo" les noies ni el miren. Aquells que tenen més privilegis (en aquest sentit), neguen que això sigui així. Dues noies decideixen pujar a l'escenari (una d'elles la Meri) a confrontar la situació de discriminació que s'ha presentat. Es posicionen clarament i li fan saber a l'actriu que no estan d'acord amb que opini sobre el cos d'una altra companya. Quan entrem a valorar la segona escena, tothom diu que això passa sempre.

Expliquem que estem davant d'un cas de potencial agressió sexual tot i que al final no arribi a aquest punt. Hi ha una noia (Paula) que justifica el que ha passat. Diu que si a ella el noi li agradés, desitjaria que es llencés d'aquesta manera. També diu que si ella no vol, té clar que li fotria "una ostia" i el faria fora de casa. Una de les professionals parla de la seva pròpia experiència com a dona en relació amb la violència sexual i aconseguix que altres noies del grup diguin que per elles no és tan fàcil. Entenen que l'actriu s'ha sentit molt incòmode i que és una dinàmica que els nois acostumen a reproduir a l'hora de lligar. La majoria hi estan d'acord tot i que justifiquen que a les noies els hi agrada que com a noi "et llencis". Donem la oportunitat que algun noi surti a l'escenari a intentar canviar l'escena. El primer de tots actua exactament igual que ho ha fet l'actor i la fa sentir molt incòmode. Convidem a pujar a un altre noi (David) i ell canvia radicalment la manera d'actuar. No s'acosta, li pregunta si està còmode i li expressa que se sent una mica atret per ella. Expliquem que aquesta és una alternativa molt bona. Connectem la violència sexual amb el consum de pornografia i com aquesta construeix imaginaris sobre com se suposa que s'han de comportar homes i dones en la sexualitat.

Tercera sessió

La **tercera sessió** comença repassant el que vam treballar a l'obra de teatre per connectar amb els i les alumnes. Ens expliquen que la obra els hi va agradar molt i que aquests temes s'haurien de treballar més. Proposem fer un cercle i presentem l'activitat que volem fer. Una part del grup (4 nois) estan una mica desconnectats i s'enfaden entre ells, cosa que no ajuda a la dinàmica de la sessió però gran part de les noies demanen siusplau que fagin silenci que volen seguir amb la sessió.

En el cercle de paraula convidem a les persones que puguin expressar el que senten que necessiten per estar bé (tant personalment com del grup). Donem la oportunitat que puguin demanar disculpes a algú si realment ho necessiten i que puguin agrair alguna cosa a algun/a company/a. Es genera un moment intens i bonic on, especialment les noies, s'agraeixen ser companyes i donar-se suport quan més ho necessiten. El David els hi dóna les gràcies a tot el grup per haver-lo acceptat i haver-lo tractat "normal". S'emociona mentre explica que per ell és molt important tenir un grup d'amics. Hi ha varies persones emocionades tot i que hi ha un parell de nois que els hi és molt difícil connectar. Donem la oportunitat de pactar com els hi agradaria relacionar-se a partir d'ara i quines coses haurien de canviar. Aquest és un resum de tot el que comentem:

- Portar-nos bé a la classe.
- Fer més cas als professors i professores.
- No insultar-nos ni tractar-nos malament.
- Dir-li a algú que està insultant a un altre que deixi de fer-ho.
- No opinar sobre el cos de les persones de la classe.

Valoració de Cúrcuma en relació als objectius principals del PIC

L'equip de Cúrcuma considera que s'han complert els objectius plantejats des d'un inici. A continuació, recuperem els aquests objectius i comentem, un per un, cada un d'ells.

- Conèixer els mecanismes de construcció social de la identitat i l'expressió de gènere i la orientació sexual.
- Detectar estereotips i prejudicis sexistes, lesbòfobs, homòfobs i trànsfobs.
- Conèixer els mecanismes bàsics que permeten les violències de gènere i la seva reproducció en el marc educatiu.
- Identificar situacions en l'àmbit educatiu on es donen dinàmiques de discriminació cap a les persones LGTBQ.
- Crear un clima de suport entre l'alumnat que es repliqui a mesura que s'avança en el procés pedagògic.
- Mostrar referents alternatius als models hegemònics.

1.- Conèixer els mecanismes de construcció social de la identitat i l'expressió de gènere i la orientació sexual

Queda palès com el grup sencer ha estat plenament conscient de com la construcció social condiona la manera de comportar-se en funció de si ets un noi o ets una noia. Posant consciència en que algunes de les dinàmiques que es donen en el marc grupal estan connectades amb aquesta construcció, s'ha aprofundit en com algunes de les expressions que empren en el seu dia a dia impliquen reproduir violència (maricón, marimacho...).

2.- Detectar estereotips i prejudicis sexistes, lesbòfobs, homofòbs i trànsfobs

Hi ha una gran part del grup que li és difícil identificar què és la lesbofòbia i la transfòbia. Amb l'ajuda de les explicacions pràctiques de les professionals de Cúrcuma ha quedat clar què són les dinàmiques trànsfobes. Els exemples

compartits per una part del grup han servit per posar de manifest com hem crescut amb molts prejudicis sexistes que han guiat les nostres relacions afectives. Parlar sobre els processos i dinàmiques familiars també ens ha ajudat a entendre més com es reproduceix el sexisme i el masclisme.

3. Conèixer els mecanismes bàsics que permeten les violències masclistes i la seva reproducció en el marc educatiu

En la línia del que comentàvem, en aquest grup ens han servit molt els exemples pràctics sobre la vida de l'alumnat així com de les professionals que han impartit les sessions. Identificant tot allò que hem viscut s'ha pogut dimensionar com les violències masclistes han estat presents a la gran majoria de vides, tant d'alumnes com de professores. A més, connectant aquests exemples amb les dinàmiques que es donen dins l'aula hem pogut prendre consciència de com nosaltres també som transmissores d'aquestes violències sense ser-ne conscients.

4. Identificar situacions en l'àmbit educatiu on es donen dinàmiques de discriminació cap a les persones LGTBIO

Com comentàvem, hem identificat dinàmiques (especialment entre els nois) on s'emprava un vocabulari altament sexista i lgtbiqfòb sense ser-ne conscients. El fet que entre ells s'insultin de manera sistemàtica fent comentaris homòfobs implica reproduir la mateixa homofòbia amb la qual no s'identifiquen. A més, hi ha un grupet de nois que diuen obertament que les persones homosexuals els hi fan "fàstic". A través de parlar de les nostres històries personals, apareix el cas d'un noi de la classe (dels que fa aquests comentaris) on explica que el seu cosí és homosexual i que ell li cau molt bé. Què diferencia el seu cosí d'una altra persona gai? Aquest debat ens permet posar atenció a com es construeix la lgtbiqfòbia. Quan coneixem a la persona des de fa molts anys, prioritzem el vincle amb aquesta persona. Alhora seguim dient que els gays ens fan fàstic. El grup es queda reflexionant sobre aquesta qüestió tot i que hi hagi nois que segueixen dient que ells diuen "maricón" però de "broma".

5. Crear un clima de suport entre l'alumnat que es repliqui a mesura que s'avança en el procés pedagògic

Tal com hem compartit en el "feed-back" de la primera i la tercera sessió, el grup ha estat capaç d'escoltar-se activament i donar-se suport sense la necessitat d'intervenció adulta (només per guiar). A mesura que s'ha anat avançant, hi ha hagut persones que han compartit les seves històries més íntimes (personals, familiars, etc) i això ha permès crear un clima d'escolta i de suport entre l'alumnat. Tot i que la seva dinàmica sigui tendir a tornar a la broma, s'ha fet palès un esforç molt gran per seguir escoltant-se entre elles.

6. Mostrar referents alternatius als models hegemònics

Tots aquest objectius s'han assolit en la mesura que les professionals que han facilitat les sessions de formació han sigut capaces de trencar amb els rols històrics de gènere. Dit d'una altra forma, que hi hagi homes que són capaços de posicionar-se, emocionar-se davant del grup i assumir responsabilitat pel masclisme exercit contribueix a mostrar un referent alternatiu a l'hegemònic. Que les companyes dones que han participat d'aquest projecte legitimin la ràbia i el dolor de les alumnes també implica mostrar referents alternatius. Parlar obertament sobre la orientació del desig de les facilitadores i explicar les dificultats i complicacions viscudes (com a eina pedagògica) implica mostrar davant dels grups que hi ha altres referents possibles.